

Asia: VN/1872/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi automaatio- ja latauspistelain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI AUTOMAATIO- JA LATAUSPISTELAIN MUUTTAMISESTA (VN/1872/2025) (12.3.2026)

1. Yleiset huomiot

Rakennusten ja liikenteen sähköistäminen on keskeinen osa Suomen ja EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaa. Hallituksen esitys, jolla toimeenpannaan uudelleenlaadittu rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EU) 2024/1275, tukee tätä tavoitetta laajentamalla sähköajoneuvojen latausinfrastruktuuria sekä vahvistamalla rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmiä.

Rakennuksen omistajan näkökulmasta esityksen vahvuus on siinä, että se tunnistaa sähköistymisen edellytykset osaksi rakennusten teknisten järjestelmien kokonaisuutta. On kuitenkin tärkeää, että toimeenpanossa varmistetaan kustannustehokkuus, teknologia-neutraliteetti sekä omistajien aito mahdollisuus optimoida ratkaisut paikallisten olosuhteiden ja rakennuskannan ominaisuuksien mukaan.

2. Rakennuksen omistajan rooli sähköistymisen mahdollistajana

Rakennuksen omistaja on keskeisessä asemassa liikenteen ja rakennusten sähköistymisen edistäjänä. Omistajan vastuulla ovat investointipäätökset, kiinteistön tekninen kehittäminen sekä energiajärjestelmän yhteensovittaminen rakennuksen käyttö-tarkoituksen ja käyttäjien tarpeiden kanssa. Hallituksen esityksessä on perustellusti pyritty välttämään kohtuuttomia velvoitteita. On tärkeää, että:

- velvoitteet kytkeytyvät luontevasti rakentamiseen ja laajamittaisiin korjauksiin,
- omistajalle jää todellinen valinnanvapaus latauspisteiden ja latausvalmiuksien toteutustavassa,

- kustannuspoikkeuksia ja teknisen, taloudellisen ja toiminnallisen toteutettavuuden arviointia sovelletaan käytännössä joustavasti ja
- rakennuksessa tulee olla kyky reagoida ulkoisiin signaaleihin ja mukauttaa energiankulutusta ja kyky voi liittyä sähkön ja myös kaukolämmön kulutukseen.

Sähköistymisen vauhdittaminen edellyttää rakennuksen omistajilta luottamusta siihen, että sääntely on pitkäjänteistä, ennakoitavaa ja teknologialtaan avointa.

Latauspisteiden osalta tulisi huomioida vaatimusten toteutettavuudessa myös mahdolliset sähköverkon rajoitteet. Sähköverkon rajoitteet voivat rajoittaa lataus-pisteiden asentamisen määrää tai viivästyttää niiden toteutusta.

3. Teknologianeutraaliteetti ja joustavat toteutusratkaisut

Esityksessä on myönteistä, että latauspistevaatimukset voidaan täyttää vaihtoehtoisilla tavoilla (valmiit latauspisteet tai putkitus/esikaapelointi). Tätä teknologianeutraalia lähestymistapaa on syytä korostaa myös toimeenpanokäytännöissä. Rakennusten käyttötarkoitukset vaihtelevat merkittävästi:

- asuinrakennuksissa pitkäaikainen pysäköinti ja hidas peruslataus ovat usein tarkoituksenmukaisia,
- toimitila- ja palvelurakennuksissa käyttäjien asiointi on usein lyhytaikaista, jolloin harvemmat mutta tehokkaammat latauspisteet voivat olla kokonaisuuden kannalta parempi ratkaisu.

Omistajan mahdollisuus mitoittaa latausratkaisut todellista kysyntää vastaaviksi tukee sähköistymistä paremmin kuin jäykkä kappalemäärälähtöinen sääntely, joka voi johtaa vajaakäyttöisiin investointeihin.

4. Rakennusten automaatio, kuormanhallinta ja sähköistyminen

Rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmät ovat keskeinen mahdollistaja sekä liikenteen että rakennusten sähköistymiselle. Latauspisteiden älykäs kuormanhallinta, kysyntäjousto ja mahdollinen kaksisuuntainen lataus edellyttävät toimivia automaatio-ratkaisuja.

Rakennuksen omistajan näkökulmasta on tärkeää, että:

- automaatio tukee sähkönkulutuksen ajoittamista edullisempiin ja vähäpäästöisempiin ajankohtiin,
- latausinfrastruktuuri voidaan integroida rakennuksen muuhun energiankäyttöön ja
- järjestelmät ovat yhteensopivia ja laajennettavissa.

Esityksen automaatiovaatimukset tukevat sähköistymistä pitkällä aikavälillä. On kuitenkin tärkeää, että vaatimuksia sovelletaan kustannusoptimaalisesti ja huomioiden erityisesti vanhemman rakennuskannan tekniset rajoitteet.

5. Kaukolämpö osana sähköistyvää energiajärjestelmää

Sähköistyminen ei tarkoita yksinomaan suorien sähköratkaisujen lisäämistä, vaan koko energiajärjestelmän optimointia. Energiatehokkaat ja vähäpäästöiset kaukolämpö-järjestelmät ovat monilla alueilla keskeinen osa tätä kokonaisuutta.

Rakennusten omistajien kannalta on tärkeää, että latauspistelain muutokset:

- eivät heikennä vähäpäästöisen kaukolämmön asemaa rakennusten päälämmitys-muotona,
- mahdollistavat sen yhdistämisen rakennusten sähköistymiseen (esim. lämpöpumput, sähkökattilat, jousto) ja
- tukevat energiajärjestelmän kokonaistoimivuutta ja huoltovarmuutta.

Kaukolämpö ja sähköistyminen eivät ole toisiaan poissulkevia, vaan parhaimmillaan toisiaan täydentäviä ratkaisuja rakennusten hiilijalanjäljen pienentämisessä.

Lain 12 §:ssä säädetyt vaatimukset rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmille viittaavat kysyntäjoustoratkaisujen mahdollistamiseen. Kysyntäjousto voi toteutua useilla eri energiamuodoilla, kuten sähkön, kaukolämmön ja jäähdytyksen kautta, joko erikseen tai samanaikaisesti. Kaukolämmön kysyntäjousto on jo nyt merkittävä ja nopeasti kehittyvä keino energiajärjestelmän tehokkuuden ja joustavuuden parantamiseen. Se tähtää jo investoidun ja käytetyn järjestelmän energiatehokkaaseen käyttöön ja vaikuttavuus on yksittäistä rakennusta huomattavasti merkittävämpi ja paljon tehokkaammin skaalautuva.

Lämmön kysyntäjousto on tulevaisuudessa kiinnittävä selvästi paremmin huomiota ja tehdä seuraavia tarkennuksia säännöskohtaisiin perusteluihin:

- Rakennuksen automaatio- ja ohjausjärjestelmän kyky osallistua kysyntäjousto on voi toteutua sähkön, kaukolämmön tai jäähdytyksen kautta, erikseen tai samanaikaisesti.
- Ulkoisilla signaaleilla tarkoitetaan myös kaukolämmön tuotanto- tai hintasignaaleja, mukaan lukien tuntihintaiset tai muut dynaamiset kaukolämpöhinnointimallit.
- Automaatio- ja ohjausjärjestelmän katsotaan täyttävän vaatimukset, jos se mahdollistaa tuntitason energiadatan vastaanoton ja hyödyntämisen avoimien tai dokumentoitujen rajapintojen kautta.
- Asuinrakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmä voi tukea myös kaukolämpöön perustuvaa kysyntäjousto on toteutusta, erityisesti silloin, kun se ei heikennä sisäympäristön laatua.
- Rakennusten automaatio- ja ohjausjärjestelmien vaatimusten tulee mahdollistaa myös usean rakennuksen yhteinen ohjaus tai aggregointi, mikä voi toteutua kolmannen osapuolen palveluiden kautta.

6. Kustannustehokkuus ja investointien kohdentuminen

Hallituksen esityksessä esitetyt kustannusarviot osoittavat, että latausinfrastruktuurin velvoitteet merkitsevät rakennusten omistajille huomattavia investointeja erityisesti 2020-luvun loppupuolella. Tästä syystä on keskeistä, että:

- investoinnit kohdistuvat mahdollisimman vaikuttavasti liikenteen sähköistymistä edistäviin kohteisiin,
- vältetään tilanteet, joissa rakennetaan teknisesti vaatimusten mukaisia mutta käytännössä vähälle käytölle jääviä ratkaisuja,
- hyödynnetään kuormanhallintaa ja vaihteistusta sähköverkkokustannusten hillitsemiseksi.

Omistajille tulee antaa liikkumavaraa valita ratkaisut, mikä parhaiten tukee markkina-ehtoista kehitystä ja innovaatioita.

7. Yhteenveto ja kehitysehdotukset

Rakennusten ja liikenteen sähköistyminen on yhteiskunnallisesti välttämätöntä ja pitkällä aikavälillä myös rakennuksen omistajille taloudellisesti perusteltua. Latauspistelain muutos tukee tätä kehitystä, mikäli toimeenpanossa:

- Vahvistetaan teknologianeutraliteettia ja omistajan valinnanvapautta.
- Hyödynnetään rakennusautomaatio ja kuormanhallinta täysimääräisesti sähköistymisen mahdollistajina.
- Tarkastellaan sähköistymistä osana energiajärjestelmän kokonaisuutta, mukaan lukien kaukolämpö.
- Varmistetaan kustannustehokkuus ja joustavat poikkeamismahdollisuudet erityisesti olemassa olevassa rakennuskannassa.

Näin toteutettuna sääntely edistää tehokkaasti liikenteen ja rakennusten sähköistämistä, tukee ilmastotavoitteita ja säilyttää rakennusten omistajien investointikyvyn ja -halun.

Lisätietoja:

Harri-Pekka Korhonen harri.korhonen@fortum.com

Kristian Rehnström kristian.rehnstrom@fortum.com

Korhonen Harri
Fortum Oyj

